

TÜRKİYE-ABD EKONOMİK İLİŞKİLERİ

90'lı yılların başında "zenginleştirilmiş ortaklık" (enhanced partnership) kavramı çerçevesinde ele alınmaya başlanan Türk-ABD ilişkileri son yıllarda "stratejik ortaklık" olarak geliştirilmiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerde Soğuk Savaş yıllarında ağır basan savunma işbirliği boyutuna, SSCB'nin dağılmasından sonra ekonomik boyut da eklenmiştir. 1995 yılında ABD yönetiminin Türkiye'yi gelişen 10 büyük pazar arasında ilan etmesi ve Amerikan özel sektörünü Türkiye'ye yönelmeye teşvik etmesi ile hareketlenen ticari ve sınai ilişkilerde bugüne gelindiğinde dış ticaret hacminde, ABD'nin Türkiye'deki doğrudan yatırımlarında ve Türkiye'yi ziyaret eden Amerikalı turist sayısında önemli artış kaydedilmiştir.

ABD Başkanı Barack Obama, 5 Nisan 2009'da, ilk denizaşırı ikili resmi ziyaretini Türkiye'ye gerçekleştirmiştir. Obama, ziyareti sırasında ilişkilerimizi "Model Ortaklık" olarak nitelemiş, iki ülke ilişkilerinin ekonomik, ticari, yatırım ve teknolojik boyutlarının, siyasi, askeri ve güvenlik ilişkilerimizle orantılı bir düzeye çıkarılabilmesi hususunda en yüksek düzeyde ortak bir anlayışa varılmıştır. "Model Ortaklık" kavramı, Türkiye-ABD ilişkilerinin ulaştığı ileri noktayı, ilişkilerin özgün karakterini ve kapsamlı niteliğini yansıtmaktadır.

İki ülke arasındaki ticaret düzenli olarak artış göstermiştir. Özellikle son on yılda dış ticaret hacmi yaklaşık 3 kat artmıştır. Aşağıdaki tablo 1990-2011 yılları arasında Türkiye ile ABD arasındaki ihracat, ithalat, dış ticaret hacmi ve ABD'nin Türkiye'nin dış ticaret hacmindeki payını göstermektedir. 1990 yılında 3,3 milyar dolar olan dış ticaret hacmi 2011 yılı itibarıyla 20,6 milyar dolara ulaşmıştır. 1990 yılında ABD'ye 968 milyon dolar ihracat yapan Türkiye, 2011 yılında ABD'ye 4,6 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir.

ABD-Türkiye Dış Ticaret İstatistikleri (Milyon \$)

	İHRACAT	İTHALAT	DIŞ TİCARET HACMİ	TOPLAM DIŞ TİCARET HACMİ	TOPLAM DIŞ TİCARET HACMİNDEKİ PAYI
1990	968	2.282	3.250	35.261	% 9,22
1991	913	2.255	3.168	34.641	% 9,15
1992	865	2.600	3.465	37.590	% 9,22
1993	986	3.351	4.337	44.777	% 9,69
1994	1.520	2.429	3.949	41.375	% 9,54
1995	1.514	3.724	5.238	57.344	% 9,13
1996	1.639	3.516	5.155	66.851	% 7,71
1997	2.032	4.330	6.362	74.820	% 8,50
1998	2.233	4.054	6.287	72.895	% 8,62
1999	2.437	3.080	5.517	67.258	% 8,20
2000	3.135	3.911	7.046	82.278	% 8,56
2001	3.126	3.261	6.387	72.733	% 8,78
2002	3.356	3.099	6.455	87.613	% 7,37
2003	3.752	3.496	7.248	116.593	% 6,22

	İHRACAT	İTHALAT	DIŞ TİCARET HACMİ	TOPLAM DIŞ TİCARET HACMİ	TOPLAM DIŞ TİCARET HACMİNDEKİ PAYI
2004	4.860	4.745	9.605	160.707	% 5,98
2005	4.911	5.376	10.287	190.251	% 5,41
2006	5.061	6.261	11.322	225.111	% 5,03
2007	4.171	8.166	12.337	277.334	% 4,45
2008	4.300	11.976	16.276	333.991	% 4,87
2009	3.223	8.576	11.799	243.071	% 4,85
2010	3.763	12.319	16.082	299.427	% 5,37
2011	4.597	16.034	20.631	375.787	% 5,49

Türkiye'nin ekonomide yakaladığı istikrar, işsizlik oranının düşmesi ve benzer iyileşen ekonomik nedenlerden ötürü ABD'li yatırımcı açısından cazip ülkeler arasında yer almaktadır. İki ülke arasındaki ticarete ilişkin rakamlara bakıldığında, Türkiye- ABD dış ticaret hacmi 2011 yılında 20,6 milyar dolara ulaşmıştır. 2011 yılı verilerine göre ABD, Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı 8'inci, en çok ithalat yaptığı 4'üncü ülkedir.

Aşağıdaki tablo Türkiye-ABD ilişkilerini turizm açısından ele almaktadır. 2000 yılında 515.090 ABD vatandaşı Türkiye'ye gelirken 2011 yılında 757.143 kişi Türkiye'ye gelmiştir. 2000 yılında Türkiye'yi ziyaret eden ABD vatandaşlarının toplam içindeki oranı % 4,94 iken 2011 yılında bu oran % 2,41'e gerilemiştir. Diğer bir ifadeyle son 10 yılda ABD'den Türkiye'ye gelen turist sayısında artış söz konusu iken toplam içindeki payda düşme vardır.

Türkiye'ye Gelen ABD Vatandaşları

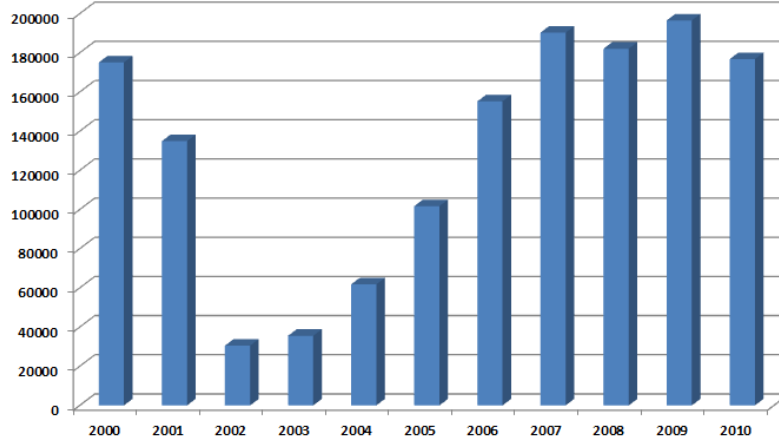
	Hava	Kara	Tren	Deniz	Toplam	Payı
2000	227 273	4 912	443	282 462	515 090	% 4,94
2001	205 920	4 983	999	217 661	429 563	% 3,70
2002	181 643	4 938	1 124	59 924	247 629	% 1,87
2003	148 919	4 484	804	68 711	222 918	% 1,59
2004	184 614	7 900	881	97 707	291 102	% 1,66
2005	254 038	9 237	1 356	170 360	434 991	% 2,06
2006	282 725	8 325	1 961	239 408	532 419	% 2,69
2007	311 860	9 171	2 317	319 563	642 911	% 2,75
2008	326 372	10 676	2 420	339 977	679 445	% 2,58
2009	333 364	12 291	2 344	319 160	667 159	% 2,46
2010	325 451	12 893	1 464	302 960	642 768	% 1,66
2011	-	-	-	-	757 143	% 2,41

Türkiye'ye gelen ABD vatandaşları hava ve deniz yolunu (Kruvaziyer) tercih etmektedirler. Kruvaziyer turizmi bakımından ise Kuşadası ülkemizin en önemli limanıdır. 2000-2010 yılları arasında gününbirlik gemilerle Kuşadası'na gelen ABD vatandaşı sayısı, 2002-2003 ve 2004 yılları hariç, 100.000'in üzerindedir. 2010 yılında Kuşadası'na deniz yoluyla, kruvaziyer gemiler aracılığıyla gelen ABD vatandaşı sayısı 176.754'dür.

Kuşadası'na günübirlik gelen ABD vatandaşları

	G�n�birlik ABD'li Ziyaretçi Sayısı
2000	175 046
2001	134 851
2002	30 493
2003	35 538
2004	61 790
2005	101 690
2006	155 185
2007	190 268
2008	182 073
2009	196 484
2010	176 754

2000-2010 Yılları Arasında Kuşadası'na Gelen ABD Vatandaşı G n birlik iler



Sonuç olarak, Türkiye ile ABD arasındaki ekonomik ilişkiler ticaret ile başlamıştır. ABD ile ekonomik ve ticari ilişkilerin daha fazla gelişmesi için,

- ABD ile gümrük vergileri ve kotaların düşürülmesi konusunda müzakere yapılması
- Amerikalı tüketicinin beğenisine hitap edecek ürünlerin pazarlanması
- Türkiye'de Nitelikli Sanayi Bölgelerin oluşturulması sürecine ivme kazandırılması
- Teknoloji transferine odaklanması
- İhracatta  r n yelpazesinin geniřletilmesi
- ABD vatandaşlarının Türkiye'ye daha fazla gelmesini sağlamak için tanıtım çalışmalarına ağırlık verilmesi
- Sağlık turizmi, golf turizmi gibi alanlara ABD'li yatırımcıların çekilmesi gerekmektedir.